

LDK sakralinė dailė: atodangos ir naujieji kontekstai. V., 2008
Sudarytoja Rūta Janonienė

Naujas, jau 51-asis *Acta Academiae Artium Vilnensis* tomas, parengtas prieš keletą metų Lietuvos dailės muziejaus ir VDA Dailėtyros instituto surengtoje tarptautinėje mokslinėje konferencijoje „Lietuvos sakralinė dailė: atodangos ir naujieji kontekstai“ skaitytų pranešimų pagrindu. Tiražas 500 egz.

Gediminas Jokūbonis
Kai žaidė angelai. Atsiminimai. V., 2009
Dailininkė Eglė Jokūbonytė

Vieno iš žinomiausių XX a. lietuvių dailininkų, ilgamečio VDA profesoriaus atsiminimų knyga, patraukianti gyvu ir intriguojančiu pasakojimu, atskleidžianti nelengvą menininko gyvenimo ir kūrybos kelią nuo gimtojo Kupiškio iki tolimosios Australijos, nuo ujamio kunigų seminarijos auklėtinio, iki pasaulyje pripažinto kūrėjo. Knyga gausiai iliustruota dokumentinėmis nuotraukomis. Tiražas 500 egz.

Alydas Lukys
Būtas testinis/ Past Continuous fotografijų knyga (kita fotografija). V., 2008
Dailininkas Tomas Mrazauskas

Tai pirmoji leidyklos „Kitos knygos“ sumanyto projekto „Kita fotografija“ knyga. Ją sudaro mobiliuoju telefonu *Motorolla V54*, fotoaparatu *Nikon* darytos nuotraukos, SMS žinutės, impresijos ir poetinės reminiscencijos. Pirmoji nuotrauka nufotografuota 2005 m. Vilniuje, paskutinė – 2007 m. Paryžiuje. Tai ne fotoalbumas, bet hipertekstas, kuriame susipina vaizdiniai ir tekstiniai failai. Pirminio knygos pavadinimo „Dėja vu“ atsisakyta dėl paties

Vytautas Kibildis
Nuo idėjos iki daikto. Dizainas. Projektavimo metodika. V., 2009
Dailininkė Kristė Kibildytė

Knygoje aptariama dizaino – kūrybos ir mokymo – metodika, akcentuojant idėjas, kaip projektavimo atspirties taško, svarbą dizainerio darbe. Tai pirmas Lietuvoje tokio pobūdžio vadovėlis, skirtas dizaino, interjero dizaino ir architektūros specialybių studentams. Jis pravers ir visiems besidomintiems daiktų bei interjero projektavimu. Leidinys gausiai iliustruotas daugiausia paties autoriaus vadovautų studentų darbais.

Mindaugas Paknis
Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės dailės ir architektūros istorija: žymiausi menininkai. V., 2009
Dailininkas Martynas Gintalas

Knygoje LDK dailės ir architektūros istorija pirma kartą pristatoma supažindinant su 40-čia svarbiausių Lietuvoje dirbusių architektų, tapytojų, skulptorių, rašytojų gyvenimo ir kūrybos aprašymais. Menininkai yra svarbiausi šios knygos veikėjai, jų biografijos pateikiamos tiksliai, tačiau populiariu stiliumi. Aptariant menininkus stengiamasi išryškinti kūrėjo specifiką, tik jam būdingus bruožus. Knyga gausiai iliustruota. Tiražas 1000 egz.

Vilniaus dailės akademija. 2008 metinė rektorius ataskaita. V., 2009
Sudarytojos Vaidutė Ščigienė, Laima Spelskienė

Kasmetinė rektorius ataskaita. Tiražas 200 egz.

NAUJA MENOTYROS DAKTARĖ

Skaidrė Urbonienė

1983–1988 m. studijavo VU Istorijos fakultete ir įgijo istoriko, istorijos ir visuomenės mokslo dėstytojo kvalifikaciją. Nuo 1990 m. dirba Lietuvos nacionalinio muziejaus Etninės kultūros skyriuje vyresniąja muziejininke. 2004–2008 m. studijavo VDA doktorantūroje. Doktoro disertacijos tema: „Religinė liaudies skulptūra Lietuvos kaimo kultūroje (XIX a. II pusė–XX a. I pusė)“.

Įmonė *Canoe Baltic*, užsiimanti sagių gamyba bei pardavimu, ieško talentingų ir piešti mokačių žmonių. Kreiptis telefonu: 864 719 384

dėja vu efekto – toks pavadinimas būtų pernelyg kažkur kažkada matytas.

Gintautas Trimakas
Miestas kitaip. V., 2009
Dailininkė Sigutė Chlebinskaitė

Dar viena projekto „Kita fotografija“ knyga. Jos savitumas pasireiškia tuo, kad menininkas yra tik koncepcijos autorius, o fotografuoja prie dviračio bagažinės pritvirtina *pinhole* kamera. Paprastai ji fiksuoja dviračio stovėjimo vietų „dangų“, iš anksto autoriaus nesuplanuotus ir neprognozuojamus vaizdus, nes kamera „paleidžiama“ atsitiktinėse vietose. Tačiau neatsitiktinė yra menininko estetika, kurią išryškina archaiškas fotografavimo būdas ir santykis su savo kasdiena.

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJA

INFORMACINIS BIULETENIS Nr. 3 (172) 2009 BALANDIS

TITANIKAS GRAŽĖJA

V. Jankausko nuotraukos

SENATE

Kovo 25 d. posėdyje Senatas vienbalsiai patvirtino VDA SA viceprezidentę Justiną Nekrašaitę ir VDA TDF SA viceprezidentę Kristiną Misiūtę senato nariais, išrinktus VDA studentų atstovybės posėdyje netekus įgaliojimų A. Griwickaitei ir M. Kazlauskui. Po to Rektorius prof. dr. A. Butrimas pristatė 2008 metų ataskaitą. Ataskaita, kaip ir praėjusiais metais, išleista atskiru leidiniu. Taryba anksčiau svarstė ir pritarė rektorius ataskaitai. Rektorius išvardino svarbiausias Akademijos problemas, datas, suteiktus profesorių vardus, apdovanojimus, netektis. Priminė, kad birželio 23 d. Akademiją aplankė Nyderlandų karalienė Betrix ir Lietuvos Respublikos prezidentas Valdas Adamkus. Paminėjo svarbiausius studentų laimėjimus, reikšmingiausias parodas. Reikšminga Gintauto Trimako kūrybinė laboratorija ir Sigutės Chlebinskaitės renginiai vaikams Tarptautinėje Vilniaus knygų mugėje. Ypač aktyvūs buvo dizaino, interjero dizaino, kostiumo dizaino ir fotomedijos specialybių studentai. Rektorius pasidžiaugė laimėjimais įsivainikavusiu projektu. Metai buvo sėkmingi ir ūkinėje veikloje: vykdomi statybos darbai Maironio g. 3, atliktas Keramikos katedros patalpų kapitalinis remontas Maironio g. 6. Iš viso atliktas darbų už 343 707,00 Lt. Priminė, kad 2008 metais iš valstybės biudžeto buvo skirta 299 957,5 tūkst. Lt. Be patvirtintų asignavimų iš valstybės biudžeto, gauta lėšų ir iš kitų finansavimo šaltinių, tai sudarė – 10 337,7 tūkst. Lt. Akademija iš savo veiklos uždirbo 3 milijonus litų. Akademijos darbuotojams atlyginimai pakelti 7 %, o bibliotekininkams net 20%. Rektorius žadėjo stengtis, kad būtų išvengta didesnio atlyginimų sumažinimo, kad pagrindiniai strateginės veiklos planai taptų realybe. Senato nariai patvirtino Rektorius metinę ataskaitą, trys senato nariai balsuojant susilaikė. Kartu svarstytas ir Rektorius kadencijos pratęsimas. Senato pirmininkas prof. dr. A. Mačiulis informavo, kad Rektorius prof. dr. Adomo Butrimo kadencija baigiasi 2009 m. birželio 1 dieną. 2009 m. kovo 24 dieną įvyko Akademijos tarybos posėdis, kuriame Taryba siūlė Rektorius įgaliojimus pratęsti pusei metų, iki Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo priėmimo ir naujos Tarybos sudarymo. Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarime dėl „Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo projekto“ siūloma rektorius įgaliojimus pratęsti iki Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo priėmimo ir naujos Tarybos sudarymo, bet ne ilgiau kaip 6 mėnesiams. Vyko diskusijos, be to buvo siūloma rektorius įgaliojimus pratęsti vieneriems metams. Senato pirmininkas prof. dr. A. Mačiulis apibendrinęs diskusijas, remdamasis VDA Tarybos, studentų daugumos pritarimu ir atsivėlgdamas į Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimą dėl „Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo projekto“, siūlė Rektorius įgaliojimus pratęsti iki Lietuvos Respublikos mokslo ir studijų įstatymo priėmimo ir naujos Tarybos sudarymo, bet ne ilgiau kaip 6 mėnesiams. Senatas patvirtino 2008 m.

Rektorius metinę ataskaitą ir Rektorius prof. dr. Adomo Butrimo įgaliojimus pratęsė nuo 2009 m. birželio 1 dienos iki 2009 m. gruodžio 1 dienos. Po to Paminklotvarkos katedros vedėjas doc. J. A. Pilipavičius pateikė katedros darbo ataskaitą. Paminklotvarkos katedra įsteigta 1999 metais. Pagal parengtas studijų programas katedra ruošia keturių specialybių restauratorius: tapybos, sienų tapybos, skulptūros ir interjero restauravimo bakalaurus ir magistrus. Pagrindinėse bakalauro studijose būsimieji restauratoriai pasirinktą specialybę pradeda studijuoti nuo trečio kurso. Katedros vedėjas siūlė – priimti studentus į tapybos, freskos-mozaiškos, skulptūros ir interjero dizaino pirmą kursą, jų skaičių padidinti 2–3 stojančiaisiais. Planuojant katedros tolimesnę veiklą, pirmiausia būtina spręsti patalpų klausimus. Paminklotvarkos katedrai būtina turėti nors 130–140 kv. m. dirbtuvių plotą, kurį sudarytų 3–4 atskiros patalpos. Diskusijoje pasisakė prof. A. Šaltenis, doc. D. Adomoniene, prof. J. Palaima, prof. P. Mazūras, prof. A. Lukys, prof. dr. A. Butrimas. Buvo kalbama, kad išduodant diplomus nėra pažymima paminklotvarkos specializacija. Dar buvo siūloma katedrai ruošti tik magistrantus. Domėtasi dėl Kauno ir Telšių bakalaurų: ar jie galės tęsti studijas paminklotvarkos magistrantūroje? Buvo pastebėta, kad studentams Akademijoje sunku pasirinkti su paminklotvarkos specializacija susijusias disciplinas. Klausia, ar bus lėšų naujos programos kūrimui, ar įmanoma architektūros restauravimą pradėti dėstyti jau nuo bakalauro studijų pradžios? Prof. dr. A. Aleksandravičiūtės nuomone būsimiems restauratoriams profesionalams būtinas geras istorinis, kultūrinis pasirengimas. Kalbėdamas patalpų klausimu Rektorius siūlė, kad tie, kurie įsikurs naujuose rūmuose Maironio g. 3 ir turės pagerintas darbo sąlygas, galėtų po vieną kitą patalpą skirti Paminklotvarkos katedrai. Senato pirmininkas prof. dr. A. Mačiulis sakė, kad reikėtų ruošti atskirą bakalauro studijų programą ir svarstyti ar studentus priimti jau nuo pirmo kurso. Prof. A. Dovydenas suabejojo dėl studentų priėmimo į restauraciją jau nuo pirmo kurso, o kalbėdamas patalpų klausimu siūlė, kad geriau būtų palikti Paminklotvarkos katedrai patalpas senuose rūmuose, visas vienoje vietoje. Senato nariai šiam siūlymui pritarė. Peržiūrų vertinimo tvarkos aprašą pristatė prof. A. Lukys akcentavo dėstytojų ir studentų partnerystės santykius. Studentai turi turėti galimybę dalyvauti ir pasisakyti vertinant jų darbus. Ji siūlė taisyti kai kurie Studijų reglamento punktus. Vyko diskusijos. Pasisakė prof. A. Dovydenas, prarektorius dr. A. Gelūnas, prof. J. Palaima, prof. A. Stasiulis, e.prof.p. J. Talaikytė, prof. P. Mazūras. Pasiūlyta 3 punktą papildyti žodžiais: ... žiūrėti į studijų grafiką..., 5 punkte įterpti žodžius: ...vertinimo kriterijus nustato katedros... Kalbėta dėl peržiūrų grafikų, dėl virtų vertinimo kriterijų. Pasisakiusieji akcentavo, kad pasiteisina diskutuoti su studentais vieną dieną prieš ekspoziciją. Diskutuota dėl sunaudotų medžiagų bakalauro darbams kom-

SENATE

pensavimo, dėl Studijų reglamento 17.12 punkto keitimo, dėl studentų akademinį darbų nuosavybės. Senato pirmininkas apibendrinamas diskusijas, pabrėžė, kad turi būti numatyti aiškūs vertinimo kriterijai. Kartu pažymėjo, kad studentų darbai – tai Akademijos nuosavybė, todėl studentai negali jų savintis (gali tik skolinis parodomis). Taigi, Studijų reglamento 17.12 punkto keisti nereikia. Pasiūlyta saugotinus akademinus darbus atrinkti komisijai. Senato pirmininkas padėjo Senato mokslo ir studijų komisijai už atliktą darbą ir pridūrė, kad tai tik darbo pradžia, toliau būtina ruošti teorinių žinių vertinimo tvarką. Senatas pritarė studijų vertinimo tvarkos aprašo projektui. 2009 m. Meno aspirantūros studijas baigusiems ir meno projektus apgynusiems Jonui Čepui, Laurai Pavilionytei, Daumantui Tomui Pilipavičiui Senato pirmininkas iškilmingai įteikė meno licenciatų diplomus. Prof. A. Dovydėnas, remdamasis VDA kvalifikacinių mokslo darbuotojų, kitų tyrėjų ir dėstytojų pareigybų reikalavimais, mokslo darbuotojų, kitų tyrėjų ir dėstytojų atestavimo, konkursų organizavimo, pedagoginių vardų teikimo aprašo II skyriaus 3 punktu, informavo, kad komisijos renkamos 3 metams, studentų atstovai 1 metams. Fakultetų posėdžiuose buvo aptarta komisijų sudėtis. Telšių fakultetas pageidavo turėti savo atstovą komisijoje. Prof. dr. A. Aleksandravičiūtė pageidavo, kad mokslininkų komisijoje būtų atstovas iš Dailės istorijos ir teorijos katedros. 30 % komisijos narių yra kviesiniai iš kitų institucijų. Studentų atstovybė dar turi pasiūlyti savo atstovus. Už pasiūlytą komisijų sudėtį balsavo 23, prieš – 1 senato narys. **Menininkų** atestavimo, konkursų organizavimo, pedagoginių vardų teikimo komisija: Prof. A. Dovydėnas (pirmininkas); Prof. J. Gudmonas (sekretorius), Prof. E. Stasiulis, Prof. A. Klimas, Prof. L. Oržekauskienė, Prof. P. Griušys, Doc. K. Vasilūnas, Doc. Z. Inčiurauskienė, Doc. V. Gilykis (VGTU), Doc. G. Riškutė-Karinauskienė (VPU), Lekt. J. Kaušpėdaitė (Vilniaus menų kolegija); **Mokslininkų** atestavimo, konkursų organizavimo, pedagoginių vardų teikimo komisija: Prof. A. Dovydėnas (pirmininkas), Prof. J. Gudmonas (sekretorius), Prof. dr. A. Mačiulis, Dr. R. Janonienė, Dr. V. Vaicekuskas, Dr. D. Ramonienė, prof. dr. A. Aleksandravičiūtė, Doc. dr. K. Lupekis (VGTU), Doc. dr. E. Riabienė (VGTU), Dr. J. Širkaitė (Kultūros filosofijos ir meno institutas). Menininkų ir mokslininkų atestavimo, konkursų organizavimo, pedagoginių vardų teikimo komisijų sudėtis patvirtinta. Studentų atstovybė paprašyta deleguoti studentų atstovus į šias komisijas. Po tvirtinti nauji katedrų vedėjai. Juos pristatė Rektorius prof. dr. A. Butrimas. Katedrų posėdžiuose pasiūlyti skirti: Telšių dailės fakultete Dizaino katedros vedėja – doc. Virginija Degenienė, Metaloplastikos katedros vedėju – doc. Vytautą Mockaitį. Rektorius teigiamai atsiliepė apie šiuos kandidatus į katedrų vedėjus. Senatas vienbalsiai patvirtino šiuos katedrų vedėjus. Kostiumo dizaino katedra po slaptos balsavimo pasiūlė naują katedros vedėja skirti e. prof. p. dr. Jolantą Vazalinskienę. Rektorius pritarė katedros sprendimui ir siūlė Senatui tvirtinti. Vyko diskusijos. Dizaino katedros vedėjas e. prof. p. A. Varanka patarė palaukti Tarptautinės vertinimo komisijos išvadų. Prof. P. Mazūras sakė, kad katedrų vedėjai atsako už tą programą kurią kuravo, todėl sutiko, jog reikia palaukti išvadų. Prorektorius dr. A. Gelūno sutiko su nuomone, kad reikia palaukti kol bus gautos Tarptautinės vertinimo komisijos išvadų suvestinės ir siūlė tvirtinimą atidėti. Katedros vedėja e. prof. p. J. Talaikytė sakė, kad pasibaigus kadencijai pateikė visą atskaitą. Katedros vedėjos pareigoms daugiau kandidatų nebuvo pasiūlyta, todėl teikė e. prof. p. dr. J. Vazalinskienės kandidatūrą. Senatas nutarė tvirtinimą atidėti iki kito posėdžio, kol bus gautos Tarptautinės vertinimo komisijos išvadų suvestinės. Po to Senato pirmininkas prof. dr. Algimantas Mačiulis perskaitė Rektorų konferencijos kreipimąsi dėl Lietuvos universitetų asociacijos steigimo, supažindino Senatą su šios asociacijos įstatų projektu. Vyko diskusijos. Rektorius siūlė pritarti. Senato nariai atviru balsavimu vienbalsiai pritarė siūlymui steigti Lietuvos universitetų asociaciją ir įgaliojo Rektorį prof. dr. Adomą Butrimą pasirašyti asociacijos Steigimo sutartį bei atstovauti Akademijai kolegialiam asociacijos valdymo organe. Pritarta VDA tarybos siūlymui surengti bendrą VDA tarybos ir Senato posėdį Akademijos strategijos klausimais 2009 m. gegužės mėn.

Projekcijų ciklas

Kovo 9–11 dienomis, 19–23 val. VDA galerijos „Akademija“ antrojo aukšto languose įvyko pirmosios videoprojekcijos iš šešių projekcijų ciklo „Europa / 4 taškai“ demonstravimas. Tai Mindaugo Šnipo ir Ramūno Almino kūrinys. Balandžio 16–18 dienomis, 21–24 val. ten pat demonstruota ir antroji projekcija. Kitas projekcijas taip pat planuojama rodyti „Akademijos“ galerijos languose tamsiuoju paros metu gegužės, birželio, rugsėjo ir spalio mėnesiais. Šis meninis projektas – 6 projekcijos ir baigtinė apibendrinanti paroda lapkričio mėnesį yra nacionalinės programos „Vilnius – Europos kultūros sostinė 2009“ kultūrų atpažinimo programos dalis. Projektą vykdo septynių Lietuvos menininkų ir teoretikų grupė (Gediminas Akstinas, Ramūnas Alminas, Jurga Barilaitė, Nerijus Milerius, Jurgita Remeikytė, Eglė Ridikaitė, Mindaugas Šnipas), bendradarbiaujanti su kitų Europos šalių menininkais.

VILNIAUS DAILĖS AKADEMIJOS KRONIKA

Balandis

- 1 d. Juvelyrikos galerijoje „Argentum“ atidaroma Irenos Žukauskytės juvelyrikos paroda „Nesumeluotas ilgesys“
- 1 d. Telšių parodų salėje atidaroma jaunų menininkų grupės „Balti“ paroda „Baltas debiutas“
- Tekstilės galerijoje-dirbtuvėje „Artifex“ veikia Jolantos Tubutytės personaline paroda „Kažkas“
- 3 d. Daktaro disertaciją gina Skaidrė Urbonienė
- 6 d. Galerijoje „Akademija“ atidaroma Hermano Jurczeko tapybos paroda
- 7–10 d. Atvirų durų dienos
- 8 d. Telšių parodų salėje atidaroma tarptautinio jaunimo projekto „Alter ego“ paroda „Paaugliai kalba su menininkais“
- 9 d. Dailės galerijoje „Dalia“ atidaroma 30-oji doc. Kęstutis Vasilūno paroda „We are all emigrants“
- 18 d. Vyksta Studentų meno dienos
- 20 d. Tekstilės meno galerijoje-dirbtuvėje „Artifex“ atidaroma paroda „Būkime kartu, kurkime drauge“

H. Jurczek. Be pavadinimo.

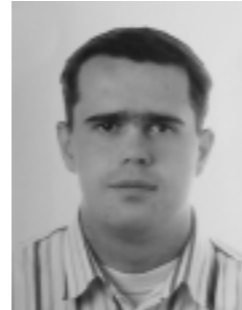
Studentų meno dienos

Balandžio 18 d. VDA surengtos tradicinės „Studentų meno dienos“, kurios šįkart tęsėsi tik vieną dieną. Akademijos kiemelyje studentai pardavinėjo savo kūrinius, rodė vaizdo darbus, Kostiumo dizaino specialybės studentai pademonstravo madų šou. Šiomet VDA studentų renginį papildė ir kolegės iš Lietuvos muzikos ir teatro akademijos, kurie parodė muzikinę programą su kanclėmis ir pianinu. Renginį užbaigė dainuojamosios poezijos vakaras bei grupių „R&R electronics“ ir „Colums of bubbles“ koncertai. Akademijos koridoriuose eksponuota paroda „Jaunojo meno invazija“. Geriausių darbų autoriai Šarūnas Surblys, Monika Furmanavičiūtė ir Elena Grudzinskaitė apdovanoti pinigine premijomis.

Mūsų inf.

SMD paroda Baltajame koridoriuje. V. Jankausko nuotr.

NAUJIEJI MENO LICENCIATAI

Daumantas Tomas Pilipavičius

Jonas Čepas

2009 02 04 meno projektą „Pamenuo pilies sienų tapybos restauravimas“ (vadovas doc. Balys Pakštas) ir mokslinį referatą „Atkūrimo problematika, jos reikšmė sienų tapybos restauravime. Nacionaliniai ir bendraeuropiniai aspektai“ (vadovas prof. dr. Jonas Glemža) apgynė Daumantas Tomas Pilipavičius.

2009 02 06 meno projektą „Ne tik daiktas“ (vadovė doc. Eglė Ganda Bogdanienė) ir mokslinį referatą „Tekstilės meno mokykla Lietuvoje: tradicija ir transformacijos (1940–2005)“ (vadovė dr. Lijana Natalevičienė) apgynė Laura Pavilionytė.

2009 02 09 meno projektą – medžio raizinių ciklą „Situacijos“ (vadovas doc. Kęstutis Vasilūnas) ir mokslinį referatą „Nuolaužo estetizacija“ (vadovas prof. dr. Arūnas Sverdiolas) apgynė Jonas Čepas.

J U B I L I E J A I

Balandžio mėnesį 70-mečio jubiliejus atšventė du Akademijos senbūviai – Socialinės rūpybos skyriaus vedėjas Kazimieras Klimašauskas ir ūkio skyriaus vairuotojas Stasys Starkus. Jubiliatas sveikino Akademijos vadovai, bendradarbiai. R. Blažytės nuotraukos

RAŠYTNIS PAMINKLAS

Pristatomos knygos autorių skulptorių prof. Gediminą Jokūbonį ir jo žmoną, tekstilės meno specialistę Bronę Valantinaitę turėjau laimės pažinti prieš 50 metų. Esame bendraamžiai. Keliasdešimt metų dirbau „Minties“ leidykloje, netoliese gyveno Jokūboniai, tad dažnai prasišalindavom gatvėje. Be to, leidykloje bendradarbiavo Bronė Valantinaitė – apipavidalino K. Žirguliūnės knygą „Mezgimas“. Apie šių menininkų darbus pasitaikydavo skaityti straipsnių spaudoje. Taigi, kai man buvo pasiūlyta redaguoti šią knygą, darbo ėmiausi labai susidomėjusi. Ir nenusivyliau.

Visi žino, kuo žymi G. Jokūbonio asmenybė. Tačiau noriu atsakyti vaizdingiausiai pristatomoje knygoje cituojamomis poeto E. Micželaičio eilėmis:

*Neleisk numirti Lietuvai, kuri
Akmenyje pati kieta bus – kaip akmuo.
Neleisk numirti čia visiems, kurie
Ant savo nepalinkusių pečių
Garbingai neša šitą akmenį.*

Toliau poetas Micželaitis ragina skulptorių G. Jokūbonį akmenyje įamžinti iškilčiausius Lietuvos šviesuolių poetus Maironį, Vienažindį, Antaną Baranauską, Adomą Mickevičių, Mikalojų Konstantiną Čiurlionį. Poetas kartuoja „Neleisk numirti jiems, ir pats nemirsi“. Poeto žodžiai, kaip sakoma, virto kūnu. G. Jokūbonis pastatė paminklus visiems jiems, taip pat operos patriarchui Kiprui Petrauskui, didžiajam Lietuvos kunigaikščiui Vytautui, kitiems įžymiesiems žmonėms, pasistatė paminklą ir sau.

Skulptorius mirė nesulaukęs savo aštuoniasdešimtmečio, bet spėjęs Dailės akademijos leidyklai įteikti paskutinį savo darbą – šios knygos rankraštinį. Tai rašytinis paminklas – pagalbinė knyga studentams ir visiems menu besidomintiems žmonėms – savotiškas Lietuvos skulptūros meno istorijos paminklas.

Nors G. Jokūbonis nemini rašęs dienoraštį, jo knyga – nuoseklus nugyvento laikotarpio metraštis. Tai autentiški, dar XX a. pradžią siekiantys jo senelių, tėvų gyvenimo nepriklausomoje Lietuvoje vaizdai. Vėliau matome okupacijas, karą, pokario įvykius ir Atgimimą. Išjausta skaudūs smūgiai, padarytos klaidos, džiaugiamasi sėkme, liūdimą dėl netekčių. Tame audinyje ryškus senelių gyvenimas, tarsi baltas vieškelio siūlas per kaimelį, miškus, bažnytelė su angelais – tarsi gėivus prisiminimų, iškėpimo, ramybės šaltinis. Tai Gedimino paauglio, moksleivio, studento, kūrėjo būtis. Tai ne enciklopedinė žinių santrauka, o gyvi, patirti, išjausti epizodai.

Pristatoma knyga – rašytinis paminklas to meto dailės meistrams, skulptoriaus mokytojams ar bendraamžiams Juozui Mikėnui, Antanui Žmuidzinavičiui, Vytautui Kairiūkščiui, Viktorui Palui, Robertui Antinui, Broniui Pundziui, Liudui Truikiui, Kašuboms, Kazimierui Jonynui, kitiems įžymiesiems žmonėms. Neužmiršti ir Gedimino Jokūbonio mokiniai, kuriems knygoje suteikiama proga patiems apibūdinti savo mokytoją. Tai jau pagarsėję skulptoriai Stasys Kuzma, Mindaugas Navakas, Petras Mazūras, Vaclovas Krutinis, Vladas Urbonavičius. Faktai pateikiami ne sausai, o tarsi įvilkti į žaismingą humoro ar švelnų romantikos rūbą. Juntama potekstė, neatskleista tiesa, paslaptinga, bet tikra.

Autorius daug keliavo po Vokietiją, Italiją, Australiją, Jungtines Amerikos Valstijas, kitas šalis. Tai, ką jis ten matė, kokiomis įžymybėmis – tiek garsiais kūrėjais, tiek meno šedevrais – gėrėjosi, galės sužinoti, taigi kartu gerėtis, ir gausiai iliustruotos knygos skaitytojai. Knygą savotiškai sušildo ir Gedimino Jokūbonio juntama meilė savo šeimai – žmonai Bronei Valantinaitei, dukrai Eglutei, sūnums.

Redaguodama knygą maloniai bendravau su Eglute Jokūbonyte. Jai ir visiems, padėjusiems savo pastabomis tobulinti leidinį, esu nuoširdžiai dėkinga. Esu įsitikinusi, kad šiuo metu į knygynus plūstančios literatūros sraute Gedimino Jokūbonio knyga yra verta išskirtinio skaitytojų dėmesio. Tiek dėl nuoširdaus pasakojimo, autentiškų faktų, informatyvumo, tiek kaip itin prasminga ir maloni laisvalaikio leidimo priemonė.

Nijolė Voveraitienė

V. Jankausko nuotraukos: prof. Daliutė Matulaitė kalba Gedimino Jokūbonio knygos pristatyme Tamošaičių galerijoje

